

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **M. K.**, bývajúcej v T., zastúpenej JUDr. R. L., advokátom so sídlom v R., proti žalovaným **1/ Ing. D. B.**, bývajúcemu v R., **2/ Mgr. B. B.**, bývajúcej v R., **o určenie vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 7 C 98/2008 a na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co 267/2013, v konaní o vylúčení sudkyne Krajského súdu v Banskej Bystrici, takto

r o z h o d o l :

Sudkyňa Krajského súdu v Banskej Bystrici Mgr. K. K. **nie je vylúčená** z prejednávania a rozhodovania veci.

O d ô v o d n e n i e

V odvolacom konaní, ktoré je vedené na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co 267/2013, Mgr. K. K., sudkyňa tohto súdu, v oznámení adresovanom predsedovi Krajského súdu v Banskej Bystrici uviedla, že sú u nej dané skutočnosti, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci (§ 15 ods. 1 O.s.p.). Poukázala na to, že pôvodnou žalovanou bola A. F., ktorú zastupoval advokát JUDr. J. S.. So zástupcom pôvodnej žalovanej má dlhodobo negatívny vzťah, cíti k nemu neprekonateľný odpor, lebo ju opakovane bezdôvodne napádal, urážal a znevažoval pred účastníkmi konania, ako aj zamestnancami súdu a jej známymi. So zreteľom na tento negatívny vzťah už bola v inej právnej veci vylúčená uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Nc 2/2015. Z týchto dôvodov vyslovila názor, že aj v predmetnej veci ide o okolnosť, ktorá jej objektívne bráni v tom, aby mohla konať a rozhodovať ako členka odvolacieho senátu. Dodala, že o zámene pôvodnej žalovanej za žalovaných 1/ a 2/, ako aj o náhrade trov pôvodnej žalovanej nebolo dosiaľ rozhodnuté.

Po doručení tohto oznámenia podpredseda Krajského súdu v Banskej Bystrici predložil vec na rozhodnutie najvyššiemu súdu, ako súdu nadriadenému (§ 16 ods. 1 O.s.p.) s tým, že už nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti oznamujúcej sudkyne, lebo v odvolacom konaní už na žalovanej strane ako právny zástupca nevystupuje JUDr. J. S..

Dôvodnosť oznámenia Mgr. K. K. o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci posudzoval najvyšší súd z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z toho, že sudcovia sú vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (§ 14 ods. 1 O.s.p.).

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaníu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď k veci alebo k účastníkom konania a napokon k zástupcom účastníkov konania. Nestrannosť a nezaujatosť sú požiadavky, ktoré sú súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a súvisia s princípom rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania pred súdom.

Predmetné ustanovenie spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou sudcu, ale so samotnými pochybnosťami, ktoré v tom – ktorom prípade možno mať o sudcovej nezaujatosti. V ňom vyjadrená korelácia dvoch javov (právne relevantný pomer sudcu k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom – pochybnosti o nezaujatosti sudcu) nie je vzťahom príčiny a následku, ktorý by bol nevyhnutne založený na príčinnej súvislosti. Pokiaľ má sudca určitý pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, prejaví sa táto skutočnosť v subjektívnej sfére sudcu (vo vnútornej sfére jeho pocitov, náhľadov, presvedčení, myšlienok a pod.). Otázka existencie pochybností o jeho nezaujatosti má však, na rozdiel od toho, základ v objektívnej sfére (v tom, ako sa relevantné – objektívne existujúce skutočnosti – prejavujú navonok).

Obdobne judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva rozlišuje na jednej strane subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci, na druhej strane objektívne hľadisko, založené na existencii dostatočných záruk

pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o nezáujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998 a pod.).

Nadriadený súd musí dôvodnosť oznámenia sudcu v zmysle § 15 ods. 1 veta prvá O.s.p. posudzovať so zreteľom na obe uvedené hľadiská (tak subjektívne, ako aj objektívne).

Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezáujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávánemu prípadu, účastníkom konania a ich zástupcom vždy vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednaním veci v súdnom konaní je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva.

O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva má zachovať vecný prístup za každých okolností. Musí mať dostatok schopnosti ovládať nielen svoje konanie, ale tiež sféru svojich vnútorných pocitov. Nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť týkajúca sa prejednávanej veci alebo osôb zúčastnených na konaní vyvolala pocity zakladajúce pomer, so zreteľom na ktorý by vznikali pochybnosti o nezáujatosti sudcu. Súčasťou vecného prístupu sudcu k prejednávanej veci a účastníkom konania je tiež jeho schopnosť vyrovnáť sa vnútorne s prípadnými námietkami účastníkov v priebehu konania a tiež s kritikou jeho konania.

Pokiaľ sa sudca v dostatočnej miere – zodpovedajúcej požiadavkám na nestranný a objektívny výkon súdnictva – nedokáže vyrovnáť so svojimi vnútornými pocitmi vyvolanými niektorou z okolností prejednávaneho prípadu, je tým spravidla daná tzv. subjektívna kategória vyjadrujúca vnútorný vzťah sudcu k prejednávanej veci alebo k účastníkom konania.

Ak sudca následne navonok – napríklad oznámením v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 O.s.p. – prejaví v písomnej forme svoj úsudok o tom, že stratil osobné presvedčenie o svojich schopnostiach prejednať a rozhodnúť určitú vec nestranne a nezaujato, je na nadriadenom súde, aby posúdil, či nie je daný aj objektívny znak vzťahu oznamujúceho sudcu k prejednávanej veci alebo účastníkom konania.

Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti (vid' tézu Európskeho súdu pre ľudská práva, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu.

V danom prípade najvyšší súd zo spisu zistil, že žalobkyňa podala návrh, aby súd pripustil zmenu žaloby (č.l. 94 spisu), v zmysle ktorej namiesto pôvodnej žalovanej (zastúpenej JUDr. J. S.) žalovanými budú žalovaní 1/ a 2/. Pôvodná žalovaná prejavila súhlas s touto zmenou. V záhlaví rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý je napadnutý odvolaním žalobkyne a bude preskúmaný v konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co 267/2013, sú za žalovaných označení žalovaní 1/ a 2/, JUDr. J. S. ich nezastupuje.

Vzhľadom na vyššie uvedenú zmenu na žalovanej strane a skutočnosť, že v konaní už ako právny zástupca účastníkov nebude vystupovať JUDr. J. S., dospel nadriadený súd k záveru, že okolnosť uvádzaná oznamujúcou sudkyňou nemožno z hľadiska ustanovení § 14 ods. 1 a § 15 ods. 1 O.s.p. považovať za objektívne zakladajúcu pochybnosti o jej nezaujatom alebo neobjektívnom prejednávaní a rozhodovaní veci.

Z týchto dôvodov najvyšší súd rozhodol, že Mgr. K. K. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci.

Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. júna 2015

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková